MASTERY AND TRUTH IN JEAN GIRAUDOUX'S THEATRE

Anuța Batin
PhD Student, Technical University of Cluj-Napoca, North University Centre of Baia Mare

Abstract:In this paper I have tried out a short presentation of the life and activity of the French writer Jean Giraudoux, with clear alussion to his playwrights, to his vision about theatre:Siegfried,Electra, Song of Songs, The Madwoman of Chaillot, Sodom and Gomorrah etc. In Giraudoux's vision, the show is the only form of moral and artistic education of a nation. It is the only adult and elderly evening school, the only means by which the public, whether humble or skilled, can come into contact with the highest conflicts ... there are peoples who dream; for those who do not dream there remains the theatre. The theatre has the virtue of catharsis, which operates on the sensitivity of the viewer who is led to the beginning. Giraudoux's theater is a theatre of ideas which is especially interested in reporting man to his existence and less, as we have noticed, in presenting intrigues and psychological conflicts.

Keywords: theatre, myth, character, mask, dedoubling

Hippolyte-Jean Giraudoux s-a născut la 29 octombrie1882, la Bellac,ca fiu al perceptoruluiLéger Giraudoux și a soției acestuia, Anne, născută Lacoste. Faptul că provenea dintr-o familie modestă nu l-a împiedicat să urmeze cursurile școlii primare din orașul natal, apoi pe cele ale liceului din Châteauroux, ca mai apoi din anul1900, să le continue la Liceul *Lakanal*, din Paris. Între anii 1903–1905, Jean Giraudoux urmează cursurile la *Școala Normală Superioară*, pe care reușește să o termine, ca șef de promoție[1]. Călătorește, atât în Germania, unde își începe cariera didactică ca profesor de limbă germană la o curte princiară, cât și în America, unde este lector de literatură franceză la Universitatea Harvard (1906). Frecventează mediile literare pariziene și pentru o scurtă perioadă de timp este ziarist la *Le Matin*.

Debutează în literatură în 1909, cu o culegere de nuvele, mici povestiri sau simple impresii, *Les Provinciales (Provincialele)*, „remarcată de critici pentru inventivitatea de care a dat dovadă în proza sa poetică"[2]. Un an mai târziu, intră în diplomație (ajungând să ocupe, pe rând, posturi diplomatice la Berlin și în Turcia), rămânând în cadrul Ministerului de Externe până în 1941, perioadă în care Jean Giraudoux a publicat o singură carte: *L'École des Indifférents*, în anul 1911. Totodată este numit director al Biroului de informații și presă Quai d'Orsay.

În anul 1914, la izbucnirea Primului Război Mondial, este mobilizat pe front cu gradul de sergent, unde este rănit de două ori și citat prin ordine de zi pe întreaga armată. Este răsplătit cu Legiunea de Onoare[3]. După însănătoșire, în anul 1916, este trimis în Portugalia și în Statele Unite ale Americii, în calitate de instructor militar. În 1918, se căsătorește cu Suzzane Boland, iar în anul 1919, își reia cariera diplomatică. Paralel cu exercitarea funcției de diplomat, acesta

[1] Elena Gorunescu, *Dicționar de teatru francez contemporan*, Editura Albatros, București, 1991, p. 194.
[2]Coord. Angela Ion, *Scriitori francezi*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, p. 129.
[3]*ro.wikipedia.org/wiki/**Jean_Giraudoux***

desfășoară, între 1917 și 1928, o vastă activitate scriitoricească, talentul său fiind mai ales admirat în cadrul unor cercuri literare. Amintirile din război îi inspiră scrierea a trei opere, în aparență ușoare, dar, mai ales, pudice: *Lecture pour une Ombre* (1917), *Amica America* (1919) și *Adorable Clio* (1920). În continuare publică romane, precum: *Suzanne et le Pacifique* (*Suzana și Pacificul*, 1921) în care relatează aventurile unei tinere pe o insulă în Pacific; *Siegfried et le Limousin* (*Siegfried și le Limousin*, 1922)în care reia tema omului care își recapătă memoria; *Juliette au pays des hommes* (*Julieta în țara bărbaților*, 1924) povestește despre o tânără care călătorește în lume ca să cunoască mai de aproape firea bărbaților, înainte de a se căsători cu vreunul dintre ei; *Bella* (1926), roman inspirat din realitate, roman „cu cheie" în care este vorba de două personalități politice franceze, secretarul general al Ministerului Afacerilor Externe și președintele Franței din acea perioadă; *Simon le Pathétique* (*Simion Pateticul*, 1926), *Églantine* (1927), *Le combat avec l'ange* (*Lupta cu îngerul*, 1934) în care Giraudoux, pornind de la motivul central al dragostei dintre Maléna și Jacques, ajunge să denunțe tarele civilizației moderne etc.

Giraudoux a evoluat de la roman la teatru pe o linie mereu ascendentă, astfel că, la reprezentația primei sale piese, *Siegfried* (1928) – un punct de răscruce în viața sa literară – , era deja un prozator celebru. La sfatul bunului său prieten, actorul și regizorul Louis Jouvet, Jean Giraudoux va scrie, între 1928 și 1939, mai multe piese de teatru pentru *Compania teatrală Jouvet*: *Amphytrion 38* (1929), piesă inspirată din mitologia greacă (a treizeci și opta variantă pe aceeași temă); *Judith* (1931), piesă inspirată din Vechiul Testament; *Intermezzo* (1933), comedie în care Giraudoux prezintă „un orășel cuprins de o vrajă poetică și unde, fie chiar pentru o clipă, s-a reinventat paradisul"[4]; *Tessa* (1934), o adaptare a romanului scriitoarei engleze Margaret Kennedy; *Supplément au voyage de Cook* (*Supliment la călătoria lui Cook*, 1935); *La Guerre de Troie n'aura pas lieu* (*Războiul Troiei nu va avea loc*, 1935), pledoarie convingătoare contra războiului; *Électre* (*Electra*, 1937), tragedie, în care autorul tratează conflictul dintre *Electra*, doritoare a unei *dreptăți absolute* și regele Egist, care dorește să se facă dreptate, ținând seama de contingențe; *L'Impromptu de Paris* (*Improvizație la Paris,* 1937), *Cantique des cantiques* (1938), *Ondine* (1939), piesă inspirată din miturile nordice. Autorul își manifestă solidaritatea față de toți oamenii care luptă împotriva fatalității. Secretar general la Ministerul Informațiilor în timpul războiului din 1939-1940, după armistițiu revine în teatru: în 1943, i se joacă piesa *Sodome et Gomorrhe* (*Sodoma și Gomora*).

În viziunea lui Giraudoux, „spectacolul este singura formă de educație morală și artistică a unei națiuni. Este singura școală serală valabilă pentru adulți și bătrâni, singurul mijloc prin care publicul, fie el cât de umil sau cât de instruit, poate lua contact cu cele mai înalte conflicte… există popoare care visează; celor care nu visează, le rămâne teatrul" (*Discursul de la Châteauroux*, 1931). Teatrul are virturtea unei catharsis, care operează asupra sensibilității spectatorului care este transportat spre începuturi, spre un „eden reconstituit[5]".

Fascinat de mirifica lume a teatrului, scriitorului francez Jean Giradoux (1882-1944) debutează cu **Siegfried**(1928), adaptare după romanul cu acelaşi nume (care în 1922 îi adusese premiul Balzac[6]), care îi aduce un succes incontestabil, mai ales că regia a fost semnată, iar în

[4] B. Elvin, *Teatrul și interogația tragică*, Editura pentru Literatură Universală, București, 1969, p. 51.
[5]Apud Elena Gorunescu, *Op.cit.*, p. 195.
[6]*Ibidem*, p. 194.

distribuţie apar actori de mare valoare ca: Valentine Tessier, Pierre Renoir, Louis Jouvet sau Michel Simon.[7]

Piesa de teatru mai sus amintită abordează tema relaţiilor franco-germane pe care Giradoux, intelecual luminat, diplomat generos, fost student la München şi lector de germană la Harvard, le-ar fi vrut mai bune. El nu face altceva decât să exalte calităţile fostului adeversar în războiul din 1914, analizând astfel spiritul celor două naţiuni, pe care le consideră complementare. Armonia dintre raţionalismul sec francez şi intuiţia primitivă, dar plină de talent a germanilor nu poate genera decât un produs prin excelenţă superior. Trecerea cu uşurinţă a personajului principal Siegfried de la o naţionalitate la alta simbolizează lipsa de piedici în realizarea acestui ideal[8]. Structurată în patru acte, acţiunea dramei începe în Gotha şi are în centrul său complotul franco-german, dar subiectul real al piesei de teatru îl constituie de fapt cel al omului fără memorie, care ştie să poarte *masca dedublării*.

Protagonistul principal, Jacques Forestier, un soldat francez (la bază scriitor) a fost găsit rănit şi amnezic pe câmpul de bătălie în timpul primului război mondial, a devenit unul dintre liderii Republicii de la Weimar, sub numele de Siegfried von Kleist, adevărat erou în Germania. Prin figura unui amnezic, sunt confruntate cele două ţări: Franţa şi Germania, veşnic rivale, şi totuşi menite să se recunoască şi să se unească întrucât sunt pilonii civilizaţiei europene[9].

Două femei, Eva Germaniei, care era asistenta lui, şi franţuzoaica Geneviève, fosta iubită a lui Jacques Forestier susţin omul, în căutarea de sine. Total opusul Evei, Geneviève este în întregime încarnarea simplităţii şi delicateţei. Ea reprezintă spiritul propriu al naturii. Fiinţă carnală, ea refuză să fie porta-vocea ţării sale. Ea exprimă întregul suflet al lumii. La insistenţele baronului von Zelten, Robineau şi Geneviève vin în mare grabă de la Paris pentru a-l demasca pe asa-zisul impostor care se bucura de respectul cetăţenilor germani, întrucât este fondatorul constituţiei. Geneviève recunoaşte în persoana lui Siegfried, pe fostul ei logodnic, Jacques Forestier, pe care-l credea mort în război.

Ceea ce frapează în primul rând la Zelten este caracterul ambiguu. I se opune lui Siegfried atunci când acesta vrea să introducă spiritul raţional în Franţa. I se opune, deoarece consideră că acesta, prin acţiunea guvernului, trădează spiritul Germaniei profunde. Totodată apare ideea conform căreia, o armonie între două culturi nu este posibilă decât dacă fiecare dintre ele îşi poate exprima întreaga autenticitate. Cert este faptul că o posibilă confruntare a celor doi nu va fi profitabilă pentru cele două ţări.

Tentativa baronului von Zelten de a pune la cale o revoluţie este înăbuşită, Siegfried contribuind din plin pentru a restabili ordinea. Baronul este anunţat că trebuie să părăsească Gotha, dar acesta mărturiseşte că a interceptat două telegrame ce urmau să ajungă la Berlin: „Dacă Zelten rămâne în Gotha, anulăm contractul cu fosfatul artificial...Dacă Zelten rămâne putere, provocăm majorarea mărcii”[10].

Când Geneviève îi mărturiseşte secretul său: „Eşti francez, eşti logodnicul meu, Jacques tu eşti!”[11], iar Eva îi confirmă acest fapt, Siegfried este pus în situaţia de a alege între cele două naţiuni, între trecut şi viitor. El trebuie să aleagă între o ţară în care steagurile poartă numele lui şi pe care o poate ajuta la salvarea din dezordine şi o ţară în care numele său este gravat pe o

[7]Sorina Berceanu, *Istoria literaturii franceze. De la începuturi până în zilele noastre,* Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1970, p. 546.
[8] Jean Giradoux, *Teatru*, Prefaţă şi traducere de Andreea Dobrescu-Warodin, Editura Univers, Bucureşti, 1988, p. 5.
[9] Vito Pandolfi, *Istoria teatrului universal*, vol. IV., Editura Meridiane, Bucureşti, 1971, p. 237.
[10]*Ibidem,* p.64-65.
[11]*Ibidem,* p. 72.

bucată de marmură. El își recapătă cunoștința în sine: „Mă simt ca şi cum am fost un element străin în Germania". În ciuda amenințărilor naționaliste, Siegfried alege să traverseze frontiera. Luând calea unui viitor nesigur, dar care corespunde realităţii sale, Siegfried dă dovadă de măreţie în acest sens şi alegerea sa capătă o dimensiune cu totul mistică.

Didier Lafargue este de părere că: „Prin decizia finală pe care o ia, Siegfried, alias Jacques Forestier, ne învaţă că, binele nu va progresa decât prin individ şi nu prin intermediul maselor. Este aceeaşi manieră în care Giraudoux se va opune războiului în *Războiul din Troia nu va avea loc*, jucată pentru prima dată în 1935. Dar piesa va avea un ton diferit. Ea se plasează, chiar din titlu, sub semnul destinului şi a fatalităţii. Acest război, care, pe întreaga durată a piesei, eroul Hector va face tot posibilul pentru a evita războiul, sfârşeşte prin a anunţa conflictul ce va cuprinde întreaga planetă patru ani mai târziu. Câţiva ani mai înainte, invocaţia de pace exprimată de Jacques Forestier în timp ce alegea să devină francez era ca un mesaj al speranţei adresat lumii întregi"[12].

Teatrul lui Giradoux este un teatru de idei care se preocupă în mod deosebit de raportatea omului la existenţă şi prea puţin, după cum am observat, prea puţin de intrigă şi de conflictele psihologice. Eroul său Siegfried, este înzestrat cu o pătrundere uimitoare: el pare să fi moştenit de la creatorul său subtila putere de a percepe ideile generale şi problemele, dar tocmai luciditatea lui înlătură acea complexitate, care după Paul Surer „suntem închinaţi s-o considerăm drept caracteristica însăşi a sufletului omenesc"[13].

Aşadar, universul graţios al lui Giradoux i-a putut vrăji pe contemporani, deoarece lectura pieselor sale mai încântă şi astăzi unele spirite îndrăgostite de frumuseţea limbajului. Teatrul care rezistă eroziunii timpului este nu acela care încântă, ci acela care se interesează de condiţia omului, de precaritatea existenţei sale, care încearcă să-i arate o cale spre fericire, dacă nu spre mântuire.

Studiind opera lui Giraudoux, Paul Surer a constatat faptul că acesta acordă puțină importanță acțiunii și imaginației dramatice, personajele (nu admit alt adevăr decât cel decretat de ele) lui fiind „înfrumuseţate cu bună ştiinţă: chinuiţii, bolnavii, trădătorii sunt eliminaţi; bătrânii sunt rari, pentru că bătrâneţea este digraţioasă; tinerii sunt numeroşi, pentru că tinereţea reprezintă graţia şi strălucirea vieţii. Mai mult, cu excepţia cuplului criminal din *Electre* Egist-Clitemnestra – cu anumite rezerve în ceea ce îl priveşte pe Egist care la început vinovat, se transformă într-un om drept – s-ar putea spune că nu există fiinţe antipatice; pizmele sordide, maşinaţiunile întortocheate, geloziile feroce sunt izgonite din acest univers"[14]. Dintre temele majore care străbat ca un lait-motiv, dramaturgia lui Jean Giraudoux, amintim: copilăria, fidelitatea, puritatea, căutarea absolutului, metamorfozele personalităţii, bărbatul şi femeia, viaţa şi moartea, libertatea şi destinul, pacea şi războiul.

În *Improvizație la Paris* (1937) – inspirată ca titlu și structură din *Improvizația de la Versailles* a lui Molière – un personaj-actor exprimă profesiunea de credință a scriitorului: „Dacă în opera voastră personajele evită moleșirea cuvântului și a stilului; dacă, pentru a-și exprima gândul, nu le ajung toate nuanțele gramaticii și limbii noastre; dacă au pe buze conjunctive, condiționale, timpuri, genuri, adică, pe scurt, dacă au curtoazie, voință, delicatețe; dacă folosesc

[12] Didider Lafargue, *Jean Giraudoux et Siegfried, la réconciliation entre la France et l'Allemagne à travers le destin d'un amnésique* în rev. „Temporel", nr. 17/26 aprilie 2014.
[13]Paul Surer, *Teatrul francez contemporan*, traducere de Sanda Râpeanu, Editura pentru Literatură Universală, Bucureşti, 1968, p.172.
[14]Paul Surer, *Op. cit.*, p.173.

monologul, povestirea, prozopopeea, invocația, dacă sunt adică inspirați, dacă văd și cred, atunci vi se va spune de îndată cu politețe, dar cu mult dispreț, că sunteți, nu un om de teatru, ci un literat”[15]. Sunt evocate aici, nemulțumirile dramaturgului față de condițiile materiale ale teatrului, față de critici, față de public, totodată, pledând pentru un teatru care să purifice sufletele, să le înalțe prin calitatea sa, prin poezie. Giraudoux definește, astfel, o estetică și de ce nu am zice noi, o etică a limbajului dramatic.

Tema războiului a fost exploatată la maxim de Giraudoux în teatrul său (în *Siegfried*, în *Amphitryon 38*, în *Électre*, în *La Guerre de Troie n'aura pas lieu*), având în vedere faptul că acesta urăște războiul cu toată ființa sa. Și totuși, „în această dramaturgie a individualismului și a libertății – după cum remarca Paul Surer – cei supuși necontenit apăsării timpului sunt oamenii”[16]. În piese de teatru precum *Amphitryon 38*, în *Électre*, în *La Guerre de Troie n'aura pas lieu, Judith*, cei care conduc totul și câștigă în cele din urmă lupta neegală cu oamenii sunt zeii sau Dumnezeu (Iudita este prinsă de Dumnezeu în capacană în ciuda faptului că se opune, iar Ulysse și Hector, în încercarea lor de a împiedica un nou război, sunt opriți de zeii din Olimp conduși de însuși Zeus). Aceștia înfrâng voința omului și împing mersul istorie pe un făgaș pe care acesta nu și-l dorește. Este evident că eroii lui Giraudoux sunt însetați de absolut. Și tocmai această aspirație spre absolut nu poate defini decât o umanitate excepțională, aleasă, cu suflete mitice pure precum, cel al Electrei sau al Ondinei.

Prin intermediul miturilor pe care le-a reinterpretat în piesele sale de teatru, Giraudoux a creat, personaje excepționale, mitul devenind astfel, o modalitate de a pleda în favoarea unor valori etice la cel mai înalt nivel. Prin intergrarea lor în umanitate, personajele mitice din teatrul lui Giraudoux, nu fac altceva decât să se apropie de cititorul contemporan, așa după cum reiese și din răspunsul pe care Alcmena i-l dă lui Jupiter, în clipa în care refuză eternitatea: „Nu mă tem de moarte. Este prețul vieții. Fiindcă Jupiter, pe drept sau pe nedrept, a creat moartea pe pământ, mă solidarizez cu planeta mea”[17].

După cum nota Clio Mănescu, „*Electre* a lui Giraudoux cuprinde acţiunea de răzbunare a morţii lui Agamemnon până la săvârşirea crimei împotriva lui Egist şi a Clitemnestrei. Apare, deci, ca invariantă a situaţiei mitice, răzbunarea, fără să figureze şi ispăşirea vinei grele pe care o constituie matricidul. Dacă acţiunea dramatică este relativ tradiţională în ceea ce priveşte succesiunea momentelor ei constitutive, ea se îndepărtează de tradiţie în esenţa ei, prin transformarea conflictului”[18].

Ura Clitemnestrei, un fel de repulsie fizică, se răsfrânge şi asupra lui Agamemnon: „Da, îl uram… singurul bărbat căruia nu-i aparţineam era regale regilor, tatăl taţilor, era el! Din ziua în care a venit să mă smulgă din casa mea cu barba lui cârlionţată, cu mâna la care ţinea totdeauna în sus degetul cel mic, l-am urât!”[19].

Este interesant, totuşi, de notat modificările pe care le operează Giraudoux în mitul tradiţional[20]. Dacă în schema tradiţională Electra lui Eschil rămâne departe de ucigaşul justiţiar, la Sofocle ea îl aprobă, iar la Euripide, ea devine principalul motor al răzbunării, la Giraudoux, aceasta (figură mitică în ciclul Atrizilor) cunoaşte o nouă imagine. Practic, Giraudoux se apropie

[15]Apud Elena Gorunescu, *Op. cit.*, p. 195.
[16] Paul Surer, *Op. cit.*, p. 175.
[17] Jean Giraudoux, *Amphytrion 38*, Grasset, Paris, 1929, pag. 91.
[18] Clio Mănescu, *Mitul antic elen și dramaturgia contemporană*, Editura Univers, 1977, p.198.
[19] Jean Giraudoux, *Electra*, traducere de Dinu Albulescu în volumul *Războicu Troia nu se face*, Editura pentru Literatură, București, 1966, p.2.
[20] Charles Mauron, , *Le Théatre de Giraudoux, Étude psyco-critique*, Corti, Paris, 1971, pag. 78.

ca viziune de Euripide, evidențiind ura Electrei pentru mama sa, dar idealizând-o sub forma unei violenţe pure. El vede în ea, nu un simbol al justiției, ci „necesitatea superioară, care vrea ca justiția și fericirea să intre în conflict, iar nevinovații să plătească pentru culpabili”[21].Tot de la Euripide împrumută Giraudoux personajul Grădinarului.

Maria Vodă-Căpușan este de părere că, „opera giralduciană confirmă și subminează mitul în același timp. Îl confirm pentru că îl perpetuează în ceea ce are el mai de temelie, în iminența faptică, a evenimentelor, în adevărul său brut, elementar, în fatalitatea cu care se întâmplă uciderea lui Egist și a Clitemnestrei, izbucnirea războiului troian, în moartea lui Holofern și sanctificarea Judithei. Dar în același timp îl subminează acoperindu-i primejdios trupul cu edificiul sofisticat al explicațiilor ce se anulează una pe alta…”[22].

În *Cântarea cântărilor* (1938), piesă de teatru cu titlu de inspirație biblică, o fată tânără și fermecătoare alege, pe planul real al vieții, un băiat lipsit de calități, rămânând, „pe planul virtual, sentimental și platonic, captivată de farmecul, rafinamentul și delicatețea unui domn bătrân foarte rezervat”[23].

Nebuna din Chaillot (1945) este o piesă de teatru profetică, din care nu lipsesc nici acțiunea, nici poezia, nici hazul și nici mesajul social generos. Practic „o poveste despre triumful binelui asupra răului. Evident, fantezie!” –după cum însuși dramaturgul mărturisește în motto-ul piesei. Totodată, o piesă despre dragostea de oameni, despre forţa de a învinge răul prin dragostea faţă de oameni, de animale, de plante. Savoarea ei constă, dincolo de replicile amuzante, în aparenta inversare de roluri. Acțiunea are loc în citadela pariziană a corporaţiilor agresive, Piaţa Chaillot, unde un multimilionar, un baron, un broker şi un prospector află că piaţa şi întreg Parisul se află pe o pungă de petrol (aurul negru). Acesta își face planuri nebunești de distrugere a orașului, în numele banilor, pe care forările le-ar putea duce, idee susținută și de replica: „Ce face petrolul. Mizerie, Război. Urâţenie. O lume mizerabilă”. „Nebunia” excentricei contese Aurélie și a prietenelor sale (Constance, Gabrielle şi Josephine) se dovedeşte înţeleaptă şi salvatoare.

În *Sodoma și Gomora* (1943), Giraudoux se inspiră din mitul biblic și ilustrează decepția acestuia cu privire la cuplurile umane fericite (prezentate în întreaga sa operă), fundamentate pe teoria armoniei universale. El pune accent, în mod deosebit, pe „divorțul spiritual”, pe dezacordul în interiorul cuplului, considerat element de catastrofă totală. În încercarea sa de a-i ajuta pe oameni și de a-i îndemna spre împăcare, pentru a reface puritatea inițială a cuplului, îngerul încalcă porunca divină și se izbește de îndărătnicia partenerilor. Astfel, catastrofa se produce și Dumnezeu se ține de cuvânt, aduce sfârșitul lumii și-i pedepsește pe oameni pentru că n-au respectat destinul lor originar pilduit de Adam și Eva, înainte de izgonirea lor din Rai.

Un loc aparte în dramaturgia lui Giraudoux îl ocupă femeia, cea care se află în strânsă legătură cu universal, fiind înzestrată cu puteri nemăsurate. Iată cum o descrie scriitorul în romanul *Choix des élues:* „Femeia este puternică, ea păşeşte deasupra apelor învolburate, răstoarnă tronurile, opreşte trecerea anilor. […] Trebuie să fugi când o vezi, căci dacă iubeşte, dacă urăşte, este neîndurătoare”. Pentru Giraudoux, femeia este sfântă, în timp ce bărbatul, abia este luat în seamă. El doar își imaginează că este domn și stăpân, dar în realitate, acesta este doar

[21] R. M. Albérès, *Esthétique et morale chez Jean Giraudoux*, Librairie Nizet, 1957, p. 406.
[22] Maria Vodă-Căpușan, *Teatru și mit*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1976, p. 58.
[23] Jean Giraudoux, *Teatru*, prefață și traducere de Andreea Dobrescu-Warodin, Editura Univers, București, 1988, p. 6.

acceptat și tolerat. Deoarece, nu poate să depășească vârsta nevinovăției, acesta nu va nu va avea niciodată forța femeii de a suferi, de a presimți, de a vorbi cu morții și de a atrage zeii.

Nici copilăria – acea lume primordială a cărei nostalgie o păstrează inconștient – n-a fost uitată de către dramaturg, acesta evidențiind înainte de orice caracterul fabulous care transfigurează realul. *Ondine* (1939) spune o poveste medievală de dragoste dintre o nimfă a apelor și un cavaler și nebunia care rezultă din uniunea lor. O poveste incitantă, cu numeroase momente amuzante, dar profundă, o lecție despre iubirea adevărată.

Jean Giraudoux moare, potrivit versiunii oficiale, ca urmare a unei otrăviri alimentare, dar, cel mai probabil, ca urmare a unei pancreatite, la 31 ianuarie1944, fără să fi trăit eliberarea Franței de sub ocupația nazistă. La câteva zile după înmormântare, care a avut loc la 3 februarie1944, în cavoul provizoriu al cimitirului *Montmartre*, se zvonește că Jean Giraudoux ar fi fost otrăvit de Gestapo. Louis Aragon reia știrea, la 20 septembrie1944, după eliberarea Parisului: „Pentru ce? Nu doar pentru că este cel mai francez dintre scriitorii noștri, dar, cu siguranță și pentru activitatea sa de rezistență păstrată foarte secret și pe care, în ceea ce mă privește, am ghicit-o în cursul ultimi convorbiri pe care am avut-o cu el, cu cinci zile înaintea morții sale”[24]. A fost înmormântat în cimitirul *Passy*, la Paris.

BIBLIOGRAPHY

1. Albérès, R. M., *Esthétique et morale chez Jean Giraudoux*, Librairie Nizet, 1957.
2. Berceanu, Sorina, *Istoria literaturii franceze. De la începuturi până în zilele noastre,* Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1970.
3. Elvin, B., *Teatrul și interogația tragică*, Editura pentru Literatură Universală, București, 1969.
4. Giraudoux, Jean, *Amphytrion 38*, Grasset, Paris, 1929.
5. Idem, *Electra*, traducere de Dinu Albulescu în volumul *Războicu Troia nu se face*, Editura pentru Literatură, București, 1966.
6. Idem, *Teatru*, prefață și traducere de Andreea Dobrescu-Warodin, Editura Univers, București, 1988.
7. Gorunescu,Elena, *Dicționar de teatru francez contemporan*, Editura Albatros, București, 1991.
8. Ion, Angela – coord., *Scriitori francezi*, Editura Științifică și Enciclopedică, București.
9. Lafargue, Didider, *Jean Giraudoux et Siegfried, la réconciliation entre la France et l'Allemagne à travers le destin d'un amnésique* în rev. „Temporel”, nr. 17/26 aprilie 2014.
10. Mauron, Charles , *Le Théatre de Giraudoux, Étude psyco-critique*, Corti, Paris, 1971.
11. Mănescu, Clio, *Mitul antic elen și dramaturgia contemporană*, Editura Univers, 1977.
12. Pandolfi, Vito, *Istoria teatrului universal*, vol. IV., Editura Meridiane, București, 1971.
13. Surer, Paul, *Teatrul francez contemporan*, traducere de Sanda Râpeanu, Editura pentru Literatură Universală, Bucureşti, 1968.
14. Vodă-Căpușan, Maria, *Teatru și mit*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1976.

[24] *ro.wikipedia.org/wiki/**Jean_Giraudoux.*** Jacques Body, *Jean Giraudoux*, Gallimard, Paris, 2004.